

Кибертормоз (Cyberbullying) и ПР по мобилния телефон

**Какво се разбира под “кибертормоз” и може ли
ПР да помогне за справяне с негативното
явление**

**Проф. Толя Стоицова, д.н.
Департамент “Масови комуникации”, НБУ**

Съдържание

- Проблеми при дефиниране на понятието и изследване на “кибертормоза”
- Поведение, свързано с кибертормоз
- Защо подрастващите и юношите са най-заstraшени от кибертормоз?
- Политика на ЕС и на развития свят за справяне с кибертормоза
- Проблемът у нас ...
- Кибертормоз и медийно образование
- Може ли ПР да помогне?

Същност на кибертормоза

- **Терминът *Кибертормоз*** е етикет за обозначаване използването на Интернет, мобилните телефони, или друга технология, чрез която може да се изпраща или позиционира текст или образи с цел те да причинят вреда на някого. Под вреда се има предвид обиди, непрекъснат психичен тормоз, водещ до пълно объркване и депресиране на личността.

Характерни особености на кибертормоза

- **Възраст:**
 - ✓ Кибертормозът засяга предимно подрастващите и юношите в ранен пубертет. Или, обхваща се най-вече възрастта от **11 до 15 годишните деца и младежи.**
- **Пол:**
 - ✓ Както децата и юношите, които тормозят (bullies), така и жертвите (victims), са от двата пола.
 - ✓ Истината ни налага да признаем, че има слаб превес на момичетата, които тормозят както други момичета, така и момчета.

Проблеми с дефинирането на кибертормоза

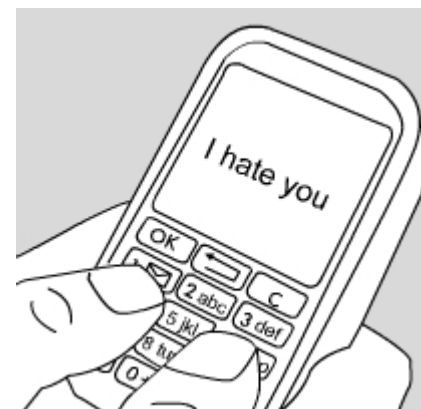
Необходими са сериозни научни изследвания, за да се справим с негативното явление.

Изследователският подход се сблъсква с това, че:

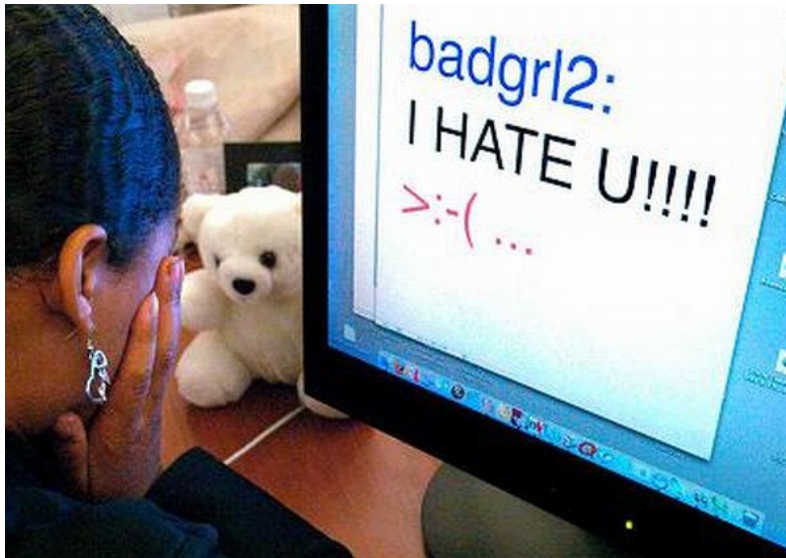
- Децата и младежите могат да не искат да приемат “етикета” кибертормоз
- Децата и младежите могат да не са в състояние да опишат личния си опит така, че да отговаря на дефинирането на понятието “кибертормоз”
- Децата и младежите могат да не разбират всички характеристики, включени в дефиницията на понятието

Поведение, свързано с кибер- тормоза по мобилния телефон

- Телефонни картинки (фотографии)/видео, съдържащи **сцени на насилие**
- Телефонни картинки (фотографии)/видео, съдържащи **интимни сцени**
- **“Тихи”** телефонни **обаждания** или **“перчене”** по телефона

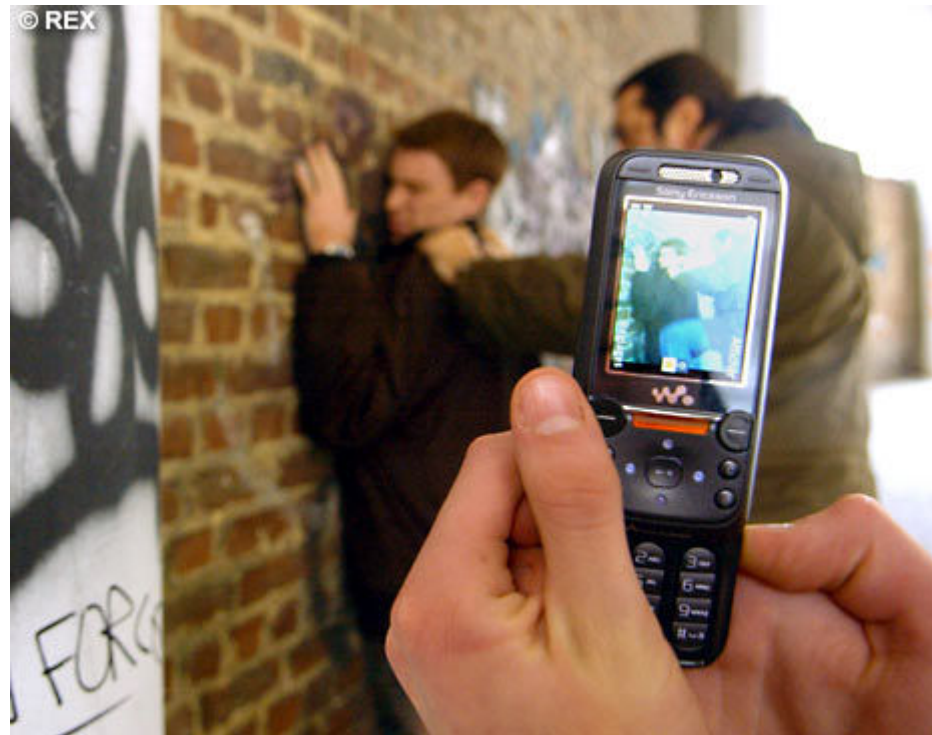
Поведение, свързано с кибертормоза онлайн

- Заплашителни текстови съобщения
- Заплашителни или груби (обидни) е-мейли

Поведение, свързано с кибертормоза в Мрежата

- Обиди по уеб страници, блогове, стаи за разговори, неприятни снимки, разпространени в мрежата и други

Изследване на кибертормоза

Ликертов тип скала с 5 позиции:

1. Никога
2. Само веднъж два пъти
3. 2 или 3 пъти на месец
4. Веднъж на седмица
5. Няколко пъти на седмица

Повече въпроси, отколкото отговори

- Необходимо е да знаем, че някои от подрастващите не желаят да приемат за себе си, че са **кибернасилници** или **кибержертви**.
- Помага ли ни или не по-голямото фиксиране на вниманието ни върху поведението?
- Можем ли да приемем, че присъствието на това специфично поведение е манифестиране на проблема в неговия ранен стадий по аналогия със стандартизацията на клиничните симптоми?

Кибертормоз по мобилния телефон

- **Въпроси:**

1. Как и кога се появява кибертормозът?
2. По-разпространен ли е кибертозмозът по мобилния телефон, отколкото он-лайн?
3. Защо подрастващите и децата в етапа на ранното юношество са най-застрашени?

Кибертормоз по мобилния телефон

- Отговори:

1. Като всяка нова технология, така и дигиталната, освен изключителните позитиви, които носи на човека, носи и негативи. Един от тях, безспорно е **Кибертормозът!**
2. Изследванията показват, че кибертормозът е еднакво разпространен – в Мрежата, и по мобилния телефон. **А най-лошото е, че се съчетава и с традиционния тормоз!**
3. **Най-уязвими са подрастващите**, защото искат да са възрастни, а всъщност не са 😊!

Поява и мерки срещу кибертормоза

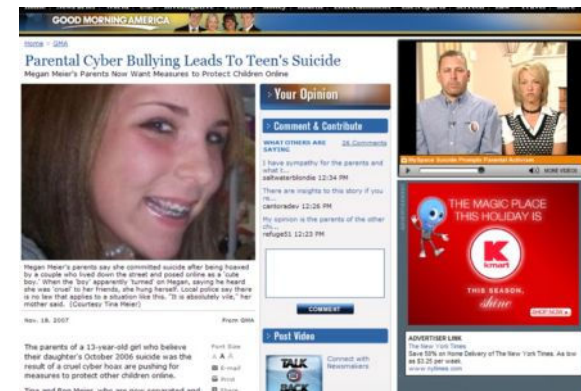
- Това е относително ново явление – идентифицирано е в развития свят през последните 2 десетилетия
- Смята се, че първата тийнейджърка, на 18 г. , която е осъдена за кибертормоз, е през 2009 г. от магистратен съд на Англия в Worcester. Присъдата е 3 месеца принудително пребиваване в институт за млади правонарушители, след като девойката е призната за виновна за публикуване на смъртни заплахи срещу нейна съученичка (от същото училище) във Facebook. Информацията е подадена от Daily Mail.

Поява и мерки срещу кибертормоза

- ЕС идентифицира проблема като особено сериозен поради заплахата срещу психичното здраве и живот на подрастващите.
- 2008 г. се създава и финансира специалната Брюкселска програма, COST ACTION801, която проведе Тренингово училище в Мелбърн, Австралия от 12 до 16 април 2010 на тема: “Изследване на политиката и практиката: Иновация и устойчивост в превенцията на кибертормоза”

Кои са насилниците?

- Важно е да се отбележи, че кибернасилниците обикновено са насилници и в живота.
- Някои тийнейджъри го смятат за игра и забавление.
- В насилници могат да се превърнат и ... някои от жертвите.
- Не е за вярване, но и някои родители могат да бъдат кибернасилници!

Проблемът за кибертормоза в България

- Такъв проблем не е идентифициран у нас и следователно сме далеч от формиране на специализирана политика в училищата за справяне с него
- Как изследователите и професионалистите можем да помогнем?

Какво можем да заимстваме от опита на Европейския съюз

- Индивидуалните стратегии са необходими, но не достатъчни за справяне с кибертормоза
- **Най-успешните стратегии за редуциране на виктимизацията:**
 - ✓ Общочилищен подход – запознаване с проблема
 - ✓ Работа между връстници
 - ✓ Тренинги с родители
 - ✓ Кооперативна групова работа
 - ✓ Дисциплиниращи методи

Farrington and Ttofi, 2009

Какво можем да заимстваме от опита на Европейския съюз

- **Най-успешните стратегии за редуциране на дейността на кибернасилниците:**
 - ✓ Подобряване надзора (супервизията) над учениците в двора на училището
 - ✓ Спазване на правилата и подобряване на управлението на процесите в класната стая
 - ✓ Дисциплинарни мерки
 - ✓ Трениране на родители
 - ✓ Съвместна работа между училищата
 - ✓ Съвместна работа на учители, родители и деца

Нашият отговор – няколко последователни стъпки

- Провеждане на практически ориентирани изследвания
- Обобщаване на резултатите
- Предлагане на специализирани програми в българското училище
- Вместо медийна грамотност – медийно образование.

Роля на ПР в превенцията на кибертормоза

???

